

zou het O.M. ingeschakeld kunnen worden. Wat ons duidelijk voor ogen moet blijven staan, is dat niet wij artsen, niet de juristen, niet de ethici, maar de patiënt de spil is waarom alles draait.

Over de medemenselijkheid (barmhartigheid) die nodig is bij de stervensbegeleiding zijn wij het allen eens.

Nu een heel ander probleem, de openbaarheid. Ons geval is door toevallige omstandigheden bekend geworden in Nederland en ook buiten onze grenzen. Wij hebben dit aanvankelijk absoluut niet gewild. Nu het toch zo is, en wij moeten zeggen, dat alle media van links tot rechts zeer behoorlijk hebben gereageerd, vinden wij dat ons geval tot op de kern moet worden blootgelegd, opdat een ieder zich aan onze ervaringen kan spiegelen.

Dit besluit heeft ons moeite gekost. Toen wij tot publikatie van verhoren en proces wilden overgaan, bleek ons, dat er problemen moeten worden opgelost voordat dit gerealiseerd kan worden. Getuigen en rechterlijke autoriteiten zouden bereid moeten zijn de inhoud van het vooronderzoek vrij te geven. Om der wille van de democratie in Nederland vragen wij hun dit. Wij hebben allemaal geprobeerd in dit proces als eerlijke mensen te handelen. Het vonnis is menselijk en mild geweest. Het moet toch mogelijk zijn ons proces in zijn volle omvang in de openbaarheid te brengen. Wij als artsen met elkaar zouden daar bewust aan mee kunnen werken.

Literatuur: COHEN, E. A. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 826. — ELZAS, M. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 935. — JASPERSE, P. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 936. — KELLEN, D. VAN DER (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 936. — MEYLER, L. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 553, 826, 827, 862, 935, 936, 937, 938. — REE, F. VAN (1972) *Ned. T. Geneesk.* 117, 862, 1061. — SCHULTE, J. E. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 826. — SCHULTE, W. J. M. (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 937. — TILL-D'AULNIS DE BOUROUILL, H. A. H. VAN (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 937.

Noordwolde, 30 juni 1973

G. E. POSTMA-VAN BOVEN
A. POSTMA

BERICHTEN

Buitenland

EUROPA

Poliomyelitis. Op het 14e Europese symposium voor poliomyelitis en andere virusziekten (14-16 mei jl. te Ankara) heeft men zich kunnen afvragen of een symposium over poliomyelitis tegenwoordig nog zin heeft, aangezien deze ziekte in de meeste landen als gevolg van de orale immunisering met Sabin-vaccin zo goed als verdwenen is. Een consequent doorgevoerde vaccinatie is echter de voorwaarde hiervoor. En bijvoorbeeld Turkije, waar deze, ondanks ernstige pogingen sinds 1963, nog niet kon worden gerealiseerd, heeft men nauwelijks enig gevolg ervan waargenomen. Het aantal patiënten met verlammingen wordt geschat op 2500 à 7500 per jaar; driekwart hiervan wordt vermoedelijk door poliomyelitisvirus veroorzaakt, voornamelijk door type I.

De tegenovergestelde situatie vindt men in Oost-Duitsland, waar sinds 1960 polio-vaccinatie vanaf de derde levensmaand verplicht is. Met tussenpoos van vier weken wordt driemaal monovalent type I, II en III geënt. In het tweede en achtste levensjaar vindt een tweede resp. derde enting plaats. Sinds 1962 heeft zich in Oost-Duitsland geen enkel geval van poliomyelitis meer voorgedaan. Bij serologische

Vliegtuiglawaai veroorzaakt nervositeit

In het tijdschrift (1973) werd een bericht uit de *Volkskrant* van 6 juni overgenomen. Het lijkt ons goed de artsen een juistere voorstelling van zaken te geven, zodat ze niet op de niet geheel juiste berichten uit de *Volkskrant* en andere kranten behoeven te koersen. In een samenwerking van o.a. Zwanenburgse huisartsen en het Coronel Laboratorium van de Universiteit van Amsterdam heeft een *proefonderzoek* plaats gehad in Zwanenburg in mei 1972: door 6 huisartsen werden gedurende een week alle contacten met patiënten genoteerd met aard van diagnose enz. Dit onderzoek was vooral opgezet om een methode voor een eventueel volgend onderzoek te toetsen. Toch leverde dit vóóronderzoek reeds enkele verrassende resultaten op, nl. dat bewoners uit de „rode” zone die contact zochten met een huisarts, relatief duidelijk meer psychische stoornissen hadden (met o.a. slaapmiddelengebruik) dan die uit de „groene” zone. Het *relatieve* aandeel patiënten met nervositeit en dergelijke is hoger dan in de rest van het land (als het onderzoek van collega OLIEMANS hiervoor als graadmeter aangehouden wordt).

Het ging om een proefonderzoek; aan de getallen mag nog slechts zeer beperkte waarde toegekend worden, al was de relatieve verhoging van genoemde klachten en van slaapmiddelengebruik evident. Bij dit nog vrij simpele onderzoek hoefde geen computer gebruikt te worden; overigens: computerberekeningen zijn niet méér „waar” dan handberekeningen. Naar wij hopen zal in het komende seizoen met een uitgebreider onderzoek gestart kunnen worden. Voor een dergelijk onderzoek ontving een werkgroep (Inst. Maatschappelijke Gezondheidszorg-Erasmus Universiteit, Afd. Geluid Inst. Gezondheidstechniek TNO en het Coronel Laboratorium) zeer recent een subsidie van het Praeventiefonds, en *niet* van het Ministerie (ondanks herhaaldelijk verzoek).

Literatuur: Binnenland (1973) *Ned. T. Geneesk.* 117, 967.

Amsterdam, juni 1973

J. H. ETTEMA
R. L. ZIELHUIS

onderzoekingen is gebleken dat 95 pct van de bevolking antistoffen tegen poliomyelitis bezit.

Daarentegen doen zich in West-Duitsland waar de vaccinatie niet verplicht is, ernstige problemen voor. Weliswaar is er op basis van vrijwilligheid gevaccineerd, en er hebben zich slechts weinig verlammingengevallen voorgedaan. Maar door de aanwezigheid van Turkse gastarbeiders (en hun kinderen) wordt er telkens wild virus verspreid, dat gevaar voor de ongeënte Duitsers oplevert. Bij 10 van de 14 lijdens aan poliomyelitis die er in 1972 zijn geweest, heeft men kunnen aantonen dat de verwekker het geïmporteerde wilde virus is geweest. (*Ärztl. Prax.*, 7 juli bl. 2595.)

GROOT-BRITANNIË

Bio-availability van digoxine gecorreleerd met oplosbaarheid. BRIAN F. JOHNSON en medewerkers hebben vastgesteld dat de mate van bio-availability van digoxine, toegediend in tabletvorm (zie het desbetreffende bericht op bl. 1710 van de vorige jaargang van dit tijdschrift), gelijk opgaat met de oplosbaarheid van de tabletten in water. Zij gingen de oplosbaarheid van vijf verschillende experimentele „batches” tabletten van 0,25 mg digoxine na en stelden vast dat hun oplosbaarheid aanzienlijk uiteenliep. Tabletten van de batches werden vervolgens toegediend aan twintig gezonde vrijwilli-